

- 6 Negligens erit Concionator, si ommissis Sacre Scripturae Oraculis, ad fabulas convertatur.
 7 Opportune concionando obstinata peccatorum corrueat malitia.
 8 Non debet omittere praedicationem, eo quia pau-

ci sint Auditores.

- 9 Neque debet omittere, licet fructum non speret.
 10 Aliqui Praedicatores ambitiose Concionantes in magna populorum frequentia, minus plerumque proficiunt.

ARTICULUS IX.

De Negligentia Concionatorum.

- 1 **C**oncionatoris officium praeter ceteris dignissimum est, quod Christus Dominus exercuit docendo, & exercuerunt Apostoli per Universum missi a Christo Domino *Marci c. 16.*, quibus praecipit, *euntes per Universum mundum, praedicate Evangelium omni creaturae*; cuius officii nobilitas in lucis comparatione clarescit, dum Christus, & de se dixit, *ego sum lux mundi, & vos estis lux mundi*, de Apostolis Evangelicam veritatem praedicantibus expressit, quia doctrinae splendore, & clara veritatis explicatione altissima fidei mysteria clarescunt; Mentis audientium illustrantur, & expulsis ignorantiae tenebris, caelestia intelligunt, claram assequuntur veritatem.
- 2 In pluribus tamen possunt negligentia culpam, primo enim, & principaliter, si negligant potius exemplo, quam lingua praedicare, nam si animarum profectum cupit Concionator, & fideles docere iter ad Deum, potius exemplo, quam verbo consequi potest, nam per exemplum breve, & efficax iter virtutis ostenditur ad allegata *per Felin. in c. Inter cetera de off. ordin.*
- 3 Ideo *Trid. sess. 25. c. 1. de reform.* ait, quod facta, & vitae actiones sunt veluti perpetuum quoddam praedicandi genus, & certo efficacius movent exempla, quam verba, Christus enim cepit facere, & docere, & sic prius facere, deinde docere, quomodo enim poterit suadere servare castitatem, si ipse luxuria coinquinetur? quomodo ad liberalitatem, & eleemosinam pauperibus retribuendam, si ipse affectu anxio avaritiae lucra sectetur? quomodo ad orandum mente, & corde fidelium elevabit corda, si ipse ludis, otio, somno tabescat? quomodo ad Jejunium inclinabit audientium

animos, si ipse epularum copiam, & ingluviem frequentius appetat? ait enim *D. Gregor.*, quod si Concionator ita vivat, aut vivere diffamatus sit, ut eius vita despiciatur, eius etiam praedicationis contemnitur *lib. 1. hom. 11. in Evangel.* hinc carmina, Quae culpae soles, ea tu ne feceris ipse, Turpe est Doctore, cum culpa redarguit ipsum.

Praxis enim docuit, quod homines plus credunt oculis, quam auribus, & validior est operis, quam oris vox, & *D. Bernardus*, ac *Bonaventura* concorditer dicere solebant, quod nemo debet suscipere officium, ut alios bonos faciat, qui prius bonitatis disciplinam in seipso exercitatione non didicerit, non enim ex foliorum ornatu arbor bona cognoscitur, sed ex fructibus.

4 Negligentiae etiam nota culpabitur Concionator, si non didicerit, non studuerit, non quaesierit, quae apta sunt ad persuadendum, nec attentius disposuerit prius, quam ascenderit pergamum, alias si temere praesumpserit sibi ex improviso per Spiritum Sanctum suppeditari argumenta, scripturas, rationes, ad argumentum assumendum facientes, hoc erit tentare Deum.

5 Et licet *Jesus* dixerit *Apostolis*, *nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini, dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini, non enim vos estis, qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis; Mathei c. 10. Vers. 19.*, quem textum audivi allatum ad id quoddam insipientem; Tamen si bene perpenderit textum, quicumque ad id praesumpserit, non loquitur de *Apostolis*, quando erant annuntiaturi Evangelium populis, sed quando ad praesides, & ad Reges ducerentur per Christum, tunc promittit Christus dominus specialem gratiam Spiritus

tus

tus Sancti, qua respondeant interrogatis, & objectis; Quando autem misit ad populos praecipit, *docete, praedicate Evangelium, renuntiate, quae audistis, & vidistis, & ex eo praedicantes Apostoli dicebant, cuius nos testes sumus, qui manducavimus, & bibimus cum eo.*

6 Ex tertio capite poterunt negligentia notari Concionatores, si ommissis Sacrae Scripturae oraculis, ad fabulas convertantur, ad inutiles disputationes, genealogias, & alia inania, vaniloquia, ut vel intellectus subtilitatem ostentent, vel memoriae virtutem exerceant, quae omnia devitanda pluries praecipit, *Paulus Apostolus scribendo ad Timotheum, & Titum.*

7 Concionator est Verbi Dei Buccinator, si autem opportuno tempore insonerit buccina, ac veritatem aperverit Scripturarum, Muri Jericho corruent, ut mystice contigit *Josue cap. 6.*, id est obstinata peccatorum resistitium corruet culpa, & mala conscientiae delebitur Civitas, diabolicis alioquin munita praesidiis.

8 Negligunt aliqui, & dedignantur, ubi pauci sunt auditores, vel pauperibus, & rusticis Concionari, non advertentes, quod Christus Dominus summus Concionator,

& omnium Concionatorum magister, soli Samaritanæ concionem habere, non dignatus est, & Joanni per Discipulos seiscitanti, *tu es qui venturus es, an alium expectamus?* ut indicaret se esse Messiam ait, *renuntiate Joanni Pauperes evangelizantur*, quo discipulos, & totius Ecclesiae Concionatores edoceret, quod verè salutis minister, & qui Apostolicum munus implere cupit, Evangelizare pauperibus non erubescat.

9 Neque debet negligere Verbum Dei, ex quo se infructuose existimet laborare, quia non Concionatori imponitur onus convertendi, multum fructum reportandi, sed solum docendi, sic *Apostolis* praecipit Christus, *euntes in Universum Mundum, docete omnes gentes &c.*, non dicit *convertite*, quia conversio Divinae Virtuti reservatur, praedicationis verò, quasi Verbi divini disseminatio *Apostolis*, & ceteris Sacris Concionatoribus demandata est.

10 Immo attentius aliqui prudentiores considerant, quod Concionatores, qui in magna populi frequentia ambitiose concipantibus buccis Verba jactant, minus plerumque proficiunt.

Articulus de Creditorum Negligentia.

SUMMARIUM.

- 1 Creditor, non debet statim cum sacco venire.
 2 Negligens est si recuset acceptare rem sibi debitam, & oblatam.
 3 Sicuti, si post capta pignora omittat ea subastari, quo casu, si fiant deteriora cedit damno Creditoris.
 4 Culpatur negligentia, si post vendita pignora pretium, non exigat de manu executoris, qui fugiat, cedit pariter damno negligentis.
 5 Negligens agere opportuno tempore contra debitorem, non poterit agere contra fideiussorem.
 6 Intelligi, si negligentia sit magna, & dolosa, & si fideiussor interpellaverat opportune Creditorem, ut exigeret à debitore.
 7 Quod non habet locum, ubi fideiussor est obligatus principaliter, & in solidum.
 8 Scriptura pronuntiata pro recognita unico decreto debitor purgat moram, secus si pluribus decretis, quia multiplex est mora, & facta impurgabilis.
 9 Creditor, qui gerit negotia sui debitoris, & ex ejus bonis possit sibi satisfieri, & negligat, non potest petere lucrum cessans.
 10 Creditor, habens plures obligatos in solidum, & negligat exigere in solidum, sed tantum pro virili, sibi praesudicat.
 11 Creditor anterior negligens exigere, ita ut posterior diligentius prior exigat, non revocat exacta à posteriore, quod limita in debitore decocto, & in Creditore privilegiato.

V 2

12 Li-

- 12 Limita pendente concursu, quia tunc nemo est negligens.
- 13 Difficultatem de Creditore anteriore negligente, latius examinat Fermosm. allegat. Fiscal. 150., ubi per plures conclusiones n. 14.
- 15 Creditor negligens sibi satisfacere in bonis debitoris, quæ administrat, si dolose, non poterit agere contra tertios possessores.
- 16 Creditor negligens experiri viam executivam, quam habet, eam amittit.
- 17 Creditor anterior monitus, & citatus negligens comparere, ita ut patiat solutionem fieri posterioribus, sibi præjudicat.
- 18 Creditor negligens exigere mandatum delegationis à campfore debitor qui decoquit, ipsi Creditori pecunia perit, secus si campfor non erat debitor.
- 19 Quod, & habet locum in cedente nomen debitoris, quod est verum, & bonum de tempore cessionis, num. 20.
- 21 Creditor recepto pignore fructifero pro securitate, si negligat fructus percipere, fructus tamen ei imputantur in sortem.
- 22 Creditor, qui obtinuit pignus iudiciale, quod negligit distrabere, amittit legitimas usuras, nisi debitor resistendo impediat distractionem, quia tunc cessat negligentia.
- 23 Pignus, quod perit ex negligentia lata, aut levi Creditoris, ipsi Creditori perit.
- 24 Creditor negligens restituere pignus, tenetur de casu fortuito.
- 25 Creditor censuum decursorum, ex negligentia non exactorum, non potest eosdem exigere, contra tertium possessorem.
- 26 Ita Pensionarius, qui fuit negligens exigere pensiones decursas à beneficiato præcessore, non potest exigere à Successore in beneficio.
- 27 Nec evitabit Pensionarius hanc penam, nisi probet fecisse omnem possibilem diligentiam contra præcessorem.
- 28 Proderit tamen, si ultimo anno fecit eas diligencias.
- 29 Spectat ad Pensionarium probare fecisse omnem possibilem diligentiam, etiam contra hæredes, num. 30.
- 31 Limita, si Pensionarius non potuit agere contra præcessorem, si ignoravit Jus suum, si egit eo modo quo debuit, & potuit.
- 32 Creditor, qui impetravit rescriptum commissionis causæ, deinde per annum negligit uti, si pars adversa impetret aliud commissionis rescriptum, executionem hujus secundi, non potest impedire, nec obstat, quod rescripta sunt perpetua, num. 33.
- 34 Contra Creditorem negligentem exigere, qualiter præscribat debitor ex statuto Urbis, & Statuto Ferrariæ, limita in forensibus, ad quos Statuta non poriguntur, num. 35.
- 36 Qualiter præscribatur ex interdicto, quorum bonorum.
- 37 Creditor indigens, & negligens exigere creditum, reddit illud inverisimile.
- 38 Cessionarius creditum cessum negligens exigere, sibi non cedenti præjudicat.
- 39 Creditor, qui mutavit pecuniam ad refectioem domus, vel navis, si in scriptura, vel aliter negligat exprimere causam refectioem, sed solum simpliciter dicit, se mutuum dare, non consequitur prælationem in ipsa refecta; sed solum generaliter habet omnia obligata.
- 40 Debitorem carceratum infirmitate præsum, vel creditores dimittant cum fidejussione, vel ipsi in propria domo curent ab infirmitate, quod si negligant, Judex dimittet ad Hospitalale, vel fidejussori minus idoneo relaxabit.
- 41 Publicata decoctione debitoris, si negligant Creditores instare, ut fiat inventarium plura mala, seu præjudicia sequuntur, quæ enumerantur.
- 42 Edicto per Judicem publicato, quod Creditores denuntient suum creditum contra debitorem decoctum, qui negligunt denuntiare, non amplius audiuntur, quod non habet locum in minoribus, & absentibus.
- 43 Vendens habita fide de pretio, si sibi resservet specialem hypothecam in re vendita, prodest, si verò omittat talem specialem reservationem, amittit prælationem, limita ex Statuto Ferrariæ concedens hanc prælationem ex magna æquitate.
- 44 Creditores unius negotii, si negligant sibi in eo satisfacere, poterunt alterius negotii Creditores ad illud agere, & in eo sibi satisfacere.
- 45 Pecunia deposita in publico banco liberè pro satisfactione debiti, si Creditor sciens negligat exigere, & pereat, ipsi Creditori negligenti perit, secus si vinculata vinculo extrinseco.
- 46 Creditoribus posterioribus instantibus, vendi bona debitoris, & sibi satisfieri, citatis per edictum creditoribus prioribus, si isti negligant comparere, postea non audiuntur.
- 47 Creditor habens beneficium clausulæ constituti, negligens per decennium capere possessionem, an amittat possessionem civilem, aut naturalem,

- realem, sub disputatione est.
- 48 Ex sententia Postii, negligentem accipere possessionem naturalem, amittere Civilem pro regula ponitur.
- 49 Remittitur arbitrio prudentis, quantum tempus requiratur, ut Creditor negligens censeatur amisisse possessionem Civilem.
- 50 Creditor negligens excutere principalem debitorem, qui fiat postea non solvendo, non poterit agere contra tertium possessorem; maxime ex tit. oneroso num. 51.
- 52 Creditori negligenti recipere speciem sibi debitam, si pereat, eidem perit, etiam si debitor primo loco fuerit negligens in consignando, qui postea obtulit se paratum consignare.
- 53 Creditor negligens exigere litteras cambii, ubi non est facta delegatio, si campfor decoquat, non sibi præjudicat, si non se obligavit exigere intra certum tempus num. 54.
- 55 Immo sibi præjudicare, ut creditum sibi pe-
- reat, dixerunt plures.
- 56 Quæ sententiæ conciliantur, ut prima habeat locum, ubi negligentia sit modica, secunda si sit magna, & notabilis.
- 57 Si verò mandatum sit conditionatum, pendente conditione, Creditor non potest dici negligens, quia nequit agere num. 58.
- 59 Neque Creditor tenetur denuntiare scribenti litteras Cambii hanc agendi impossibilitatem, quia ipse scribens conditionem apposuit, nec præsumitur impleta, cum sit quid facti, num. 60.
- 61 Ex pluribus Creditoribus, si uno, vel altero nesciente fundus distrabatur, non sibi præjudicat, qui nesciens, non agit pro suo Jure.
- 62 Creditor immixtus in vim Salviani tenetur imputare fructus, non solum perceptos, sed etiam per suam negligentiam non perceptos, quos potuisset percipere, si fuisset usus debita diligentia.

ARTICULUS X.

De Creditorum Negligentia.

- I**acet Creditores soleant diligenter insistere pro consecutione sui crediti, itaut potius præ nimia solertia sint moderandi, ut non statim cum sacco parato veniant, l. quod dicimus 105. ff. de solut. Menoch. de arbitr. Judic. c. 27. num. 2., quam excitandi ad diligentem exactionem, cum mores nostri abhorreant voraces, & molestos nimis exactores, ut dixit Angelus conf. 312. num. 3., & 4. cum aliis citatis per Verbal. decis. 266. num. 1. p. 3.
- 1 Verum constituitur Creditor in mora, & negligentia, si rem sibi debitam, & per debitorem oblatam recuset acceptare, sine justa causa, quo casu post interpellationem cessabit interesse, & usura ex parte debitoris, & rei periculum ad eum spectabit, ut dicam dum quæram, quomodo debitor per oblationem excusetur à negligentia, hinc est, quod mora Creditoris in recipiendo rem sibi oblatam operatur, ac si ab initio à debitore res fuisset consignata, Coccin. decis. 1804. num. 16.
- 2 Secundò, si Creditor capta pignora negligat, ea subhastari, aut vendere, eaque fiant deterioris conditionis, & pretii, suo damno, & non debitoris contingit, ex allegatis per Calvin. de æquitate lib. 1. c. 88. n. 22., ubi c. 50 nu. 89., quod casus fortuitus tunc imputatur creditori, culpa cujus evenit.
- 3 Tertiò, si capta pignora subhastari fecit, & pretiū ad manus executoris perveniat, qui illud consumet, aut fugiat &c. Creditori imputatur, tum quia negligit illud statim exigere ab exequutore, tum quia elegit exequotorem minus fidelem, Calvin. dicto c. 88. num. 21.
- 4 De negligentia arguitur Creditor, qui opportunis remediis uti potuit, & non fecit, & quidem primò, si Creditor habeat fidejussorem, etiam conventionalem, negligat tamen opportuno tempore exigere, ita ut debitor interim effectus sit minus idoneus, non possit contra fidejussorem agere, & si agat, repellitur in penam suæ negligentia. Merlin. de pignor., & hypot. lib. 5. tit. 1. q. 57. num. 3., Barzi. decis. 72. nu. 8., & seqq., Menoch. conf. 719. num. 46., Ruin. conf. 45. num. 5. vol. 5., Brun. conf. 8. num. 21., Bursat. conf. 224. num. 27. lib. 2., Bucca.